

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-07

Diarienummer 0449/24

Avfallsavdelningen

Anders Lisle

Telefon: 031-368 71 25

E-post: anders.lisle@kretsloppochvatten.goteborg.se

Information om begäran om tillsynsåtgärder mot producenter av lustgastuber

Förslag till beslut

Kretslopp och vattennämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Kretslopp och vattennämnden föreslår ge förvaltningen i uppdrag att skicka en begäran till Naturvårdsverket om tillsynsåtgärder gentemot producenter av lustgastuber enligt förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar. Vidare vill förvaltningen få i uppdrag att fortsatt hantera ärendet.

Förpackningsförordningen syftar bland annat till att producenterna ska ta ett operativt och finansiellt ansvar för att samla in och behandla förpackningsavfall och att minska nedskräpningen. Dock finns det en betydande mängd förpackningar, såsom lustgastuber, för vilken inte producenterna tar sitt ansvar, vilket innebär att kommunerna står för kostnaderna för insamling och behandling av detta avfall.

Bristen på efterlevnad av förpackningsförordningen medför stora olägenheter för Göteborgs Stad, eftersom förpackningarna orsakar nedskräpning, skada på egendom och ökande hanteringskostnader, vilka kan minimeras om producenterna följer förordningens krav.

Kretslopp och vatten kan inte avstå från att hantera förpackningsavfallet eftersom det ligger under kommunens ansvar. Enligt principen om full kostnadstäckning borde hanteringen betalas av producenterna.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

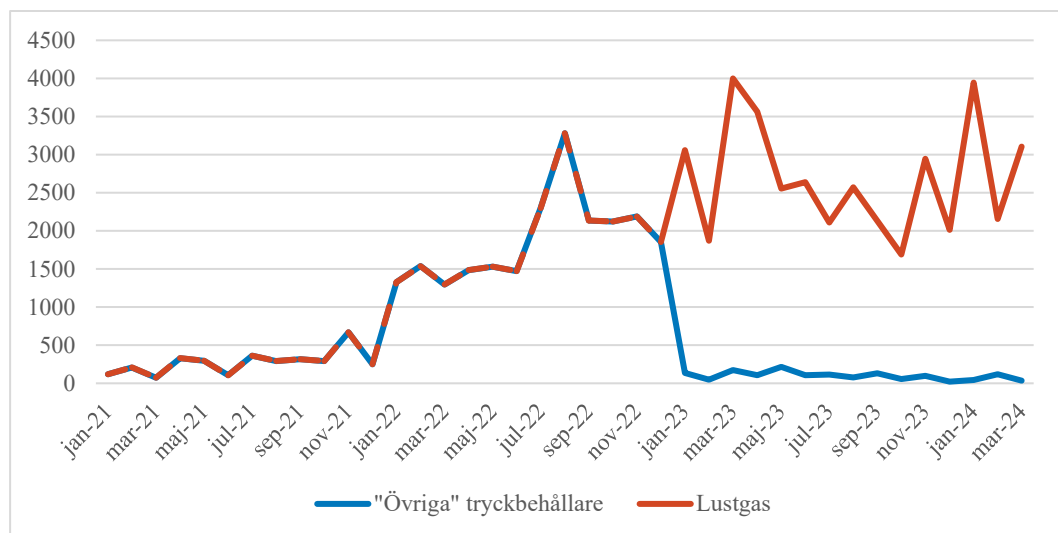
Ärendet

Kretslopp och vattennämnden informeras inför kommande beslutsärende. Förvaltningen önskar att få i uppdrag att skicka en begäran om tillsynsåtgärder mot producenter av lustgastuber till Naturvårdsverket samt att hantera ärendet vidare. Syftet är att få producenterna att uppfylla sina operativa och finansiella ansvar enligt förpackningsförordningen.

Beskrivning av ärendet

Avfallshantering av lustgastuber är ett växande problem både i Sverige och Europa. Med de stora mängderna ökar även samhällsproblem så som nedskräpning, skada på egendom, ökande hanteringskostnader samt arbetsmiljöproblem. Lustgastuber klassas som farligt avfall och farligt gods eftersom lustgastuben är en trycksattbehållare som riskerar att explodera om den går sönder eller utsätts för värme.

I början av 2022 noterades en betydande ökning av mängden insamlade lustgastuber via förvaltningens insamlingssystem för kommunalt avfall, främst på återvinningscentralerna men även vid fastighetsnära insamling. Denna trend har sedan dess fortsatt (se figur 1). Det har fastställts av Socialdepartementet att den ökade användningen främst är kopplad till barn och unga vuxna som använder lustgas som berusningsmedel (SOU 2024:23).

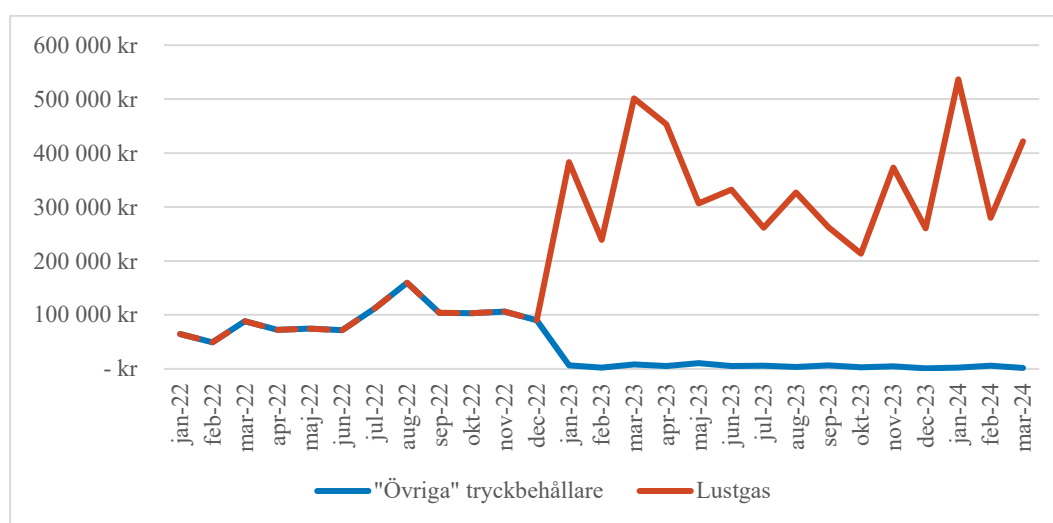

Figur 1 Insamlade lustgasförpackningar jan 2021-mar 2024 (kg)

Fram till 2023 kategoriserade Kretslopp och vatten lustgastuber som "Övriga tryckbehållare", en blandad fraktion av ovanliga tryckbehållare som sorteras efter insamling. Med stigande volymer beslutade förvaltningen att sortera lustgastuberna som en egen fraktion redan vid insamlingen, från årsskiftet 2022/2023. Utifrån detta kunde det konstateras att en överväldigande majoritet av fraktionen "Övriga tryckbehållare" bestod av behållare för lustgas, cirka 95 procent.

Totalt uppskattas att cirka 22 ton förpackningar för lustgas samlades in under 2022, och nästan 30 ton under 2023. Hittills under innevarande år (mars 2024) har förvaltningen samlat in cirka 9 ton, och den totala mängden för 2024 förväntas öka jämfört med föregående år.

2023 ökade även behandlingskostnaderna för lustgasförpackningar från 48,65 kronor per kilogram till 131,01 kronor per kilogram. För närvarande betalar förvaltningen 137,51 kronor per kilogram. Denna ökning, i kombination med de stigande volymerna, resulterade i att förvaltningens kostnader för behandling av lustgas steg från cirka 1 miljon kronor under 2022 till cirka 4 miljoner kronor under 2023, vilket motsvarade ungefär 60 procent av förvaltningens totala kostnader för behandling av kommunalt farligt avfall det året. Kostnaderna för 2024 beräknas uppgå till cirka 5 miljoner kronor.

Figur 2 Kostnad för behandling av lustgasförpackningar jan 2022-mar 2024

Lustgastuber klassificeras som förpackningar enligt bilaga 3 till Avfallsförordningen (2020:614). Förvaltningen bedömer att de därmed faller under producentansvaret för förpackningar, inklusive de operativa och finansiella skyldigheterna för behandling av avfallet. Lustgastuber med rester av lustgas klassificeras även som farligt avfall, vilket är en underkategori till förpackningar. Därför behöver de behandlas separat från övriga förpackningar och ingår inte i det vanliga förpackningsavfallsflödet. Idag hamnar tuberna i kommunens insamlings- och behandlingsflöde för farligt avfall, vilket finansieras av avfallstaxan.

Det är viktigt att notera att trots att en förpackning klassificeras som farligt avfall och behandlas som sådant, upphör den inte att vara en förpackning. Producenter av lustgastuber är fortfarande ansvariga för att ha placerat en förpackning på marknaden och omfattas således fortfarande av förpackningsförordningen. Detta resonemang är även tillämpligt på andra förpackningar som klassificeras som farligt avfall, vilket innebär att problematiken inte är begränsad till producenter av lustgastuber.

Förvaltningen avser nu att skicka en begäran till Naturvårdsverket om tillsynsåtgärder gentemot producenter av lustgastuber, då dessa producenter för närvarande inte lever upp till kraven i förordningen. Detta inkluderar bland annat att ansluta sig till en godkänd producentorganisation, som åtar sig att ta hand om producenternas förpackningar när de blir avfall, i enlighet med 4 kap. 1 §.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att det är nödvändigt att Naturvårdsverket vidtar åtgärder för att säkerställa att producenterna följer lagstiftningen och att kommunen inte belastas med kostnader till följd av deras bristande efterlevnad. Eftersom producenterna inte tillhör en producentansvarsorganisation, och det inte finns någon för dessa förpackningar, faller ansvaret på kommunerna. Detta innebär en onödig och oproportionerligt stor belastning på förvaltningens ekonomi.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De ekonomiska konsekvenserna för förvaltningen att skicka en begäran till Naturvårdsverket om tillsynsåtgärder mot producenter av lustgastuber är minimala, endast begränsade administrativa resurser för att hantera ärendet. Däremot kan konsekvenserna vara betydande om Naturvårdsverket inte agerar på begäran. Förvaltningen drabbas av betydande ekonomisk skada till följd av behandlingen av lustgastuber.

Bedömning ur ekologisk dimension

De ekologiska konsekvenserna kopplade till att skicka en begäran till Naturvårdsverket om tillsynsåtgärder mot producenter av lustgastuber är minimala. Konsekvenserna av att Naturvårdsverket agerar på begäran kan dock vara stora. Till exempel kan Naturvårdsverkets tillsynsåtgärder resultera i att producenterna utformar sina lustgastuber så att de blir återfyllningsbara och inför ett pantsystem. Detta skulle innebära en mer cirkulär hantering.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.